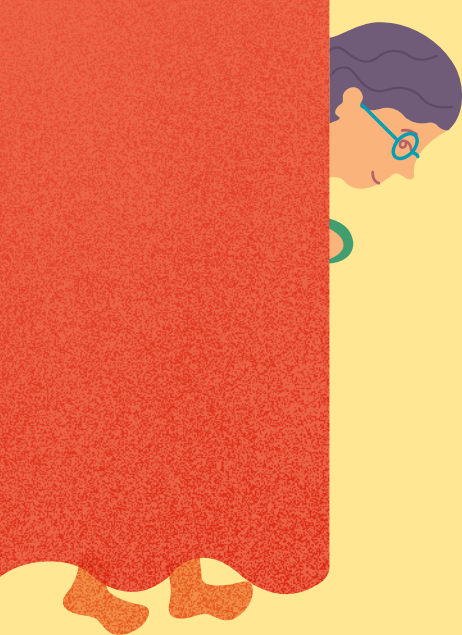

Barnhälsovård i Västra Götaland

Sammanfattning Årsrapport 2019

Barnhälsovård för barnets bästa

Barnhälsovården är en viktig arena för folkhälsoarbete och når en mycket stor del av Västra Götalands befolkning. Det hälsofrämjande och förebyggande arbetet är grunden, men också möjligheten att tidigt identifiera barn och familjer som kan behöva utökat stöd vid problem kring hälsa, utveckling eller uppväxtmiljö.

Som alltid – ett stort och varmt tack till alla BHV-sjuksköterskor som sammanställt och rapporterat in det omfattande underlaget som rapporten bygger på!

I Sverige startade barnhälsovården i den form vi fortfarande känner igen, efter ett riksdagsbeslut på 1930-talet. Beslutet föregicks av ett begränsat försök, där man såg att en kostnadsfri mödra- och barnhälsovård reducerade spädbarnsdödligheten. Senare uppföljning har visat effekter också på utbildningsnivå och livslängd hos de barn som fick ta del av verksamheten. (1,2) Den svenska barnhälsovården har en avgörande betydelse för folkhälsan.

De folkhälsopolitiska målområdena omfattar bland annat det tidiga livets villkor, levnadsvanor och en jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård. Västra Götalandsregionens avdelning för folkhälsa skriver "Goda levnadsvanor möjliggör ökad livskvalitet och förmågan att klara vardag studier och arbetet. Ohälsa förorsakad av levnadsvanor är vanligare i socioekonomiskt utsatta grupper" (3).

Barnhälsovårdens nationella program (4,5) har sin grund i barnkonventionen som från och med i år är svensk lag (Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter). En viktig utgångspunkt är också begreppet proportionell universalism, som introducerades av Michel Marmot (Marmot Review 2010) (6). Proportionell universalism innebär att det finns en bas som erbjuds alla barn och familjer men också mer insatser till de som har större behov under kortare eller längre perioder. Jämlikhet i hälsa innebär ojämlikhet i insatser.

“Jämlikhet i hälsa innebär ojämlikhet i insatser”

I VGR finns cirka 200 barnvårdscentraler där barnhälsovårdssjuksköterskor, läkare och psykologer varje år träffar 20 000 nyfödda barn och deras familjer och sedan följer dem med regelbundna besök under hela förskoletiden.

Den största andelen, drygt 60 procent, av alla besök i primärvården för barn under 6 år sker inom barnhälsovården (7). Ett viktigt uppdrag för barnhälsovården är att tidigt identifiera barn och familjer i risk för att kunna erbjuda effektiva insatser.

Avgörande för hälsan, som barn, men även som vuxen, är de första 1000 dagarna i barnets liv. Hjärnans utveckling sker till största delen under barnets fem första år och ett aktivt utforskande av omgivningen startar redan innan födseln. Kärlek, lärande, näring, goda upplevelser och en säker och trygg miljö är förutsättningar för bästa hälsa. Barn i olika miljöer lever olika liv (8,9).

Insatser som stimulerar barns tidiga utveckling är ett effektivt sätt att minska skillnader i barns livsvillkor. Utökade hembesök är ett bra exempel på en sådan satsning och pågår i flera kommuner i VGR. Hembesöken görs i samverkan mellan barnhälsovård och socialtjänst och erbjuds familjer under barnets första två år. Hembesök bidrar till alla barns rätt till hälsa och utveckling, samt att föräldrar får det stöd och de resurser som behövs för att kunna uppfylla sitt ansvar för barnets välbefinnande (10).

De centrala barnhälsovårdsenheterna i VGR har i uppdrag att följa, analysera och utvärdera hälsodata samt kvalitetsindikatorer för arbetet på barnvårdscentralerna. Tillsammans med koncernkontoret VGR har enheterna ett ansvar för tillsyn av kvalitén på barnvårdscentralerna. Denna rapport är en del av det arbetet. Resultaten ligger till grund för fortsatt arbete och prioriteringar lokalt men kan även ha betydelse för övergripande satsningar regionalt.

De centrala enheterna bedriver tillsammans med barnvårdscentraler i regionen flera utvecklingsarbeten inom ramen för den nationella överenskommelsen mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner. Arbetet syftar till att stärka det befintliga arbetet inom barnhälsovården men också hitta nya former för att öka tillgängligheten och nå familjer med större behov (11).

Ansvariga för rapporten är Central Barnhälsovård i Västra Götalandsregionen

Kontakt: centrala-barnhalsovarlden.pv@vgregion.se
Årets rapport om barnhälsovård finns också som en interaktiv rapport på Central Barnhälsovård i VGRs hemsida.

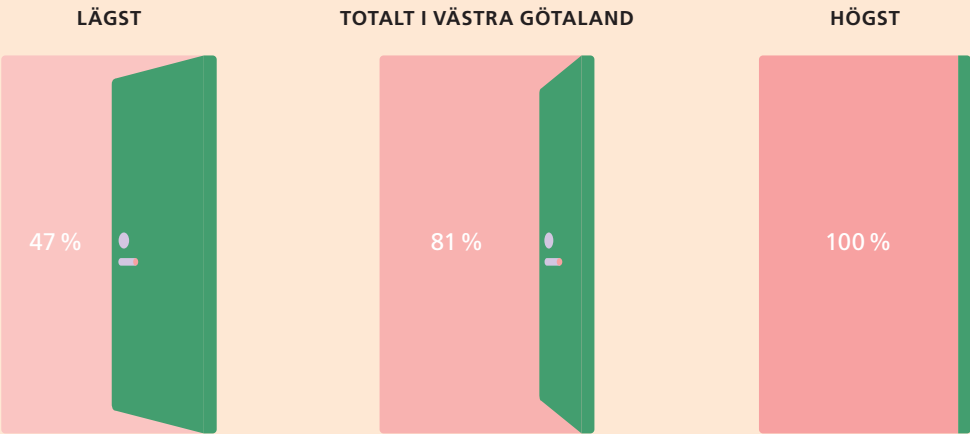
Barnhälsovård i Västra Götaland 2019

Över 120 000 barn under 6 år bor i Västra Götaland, vilket innebär var sjätte barn i Sverige.

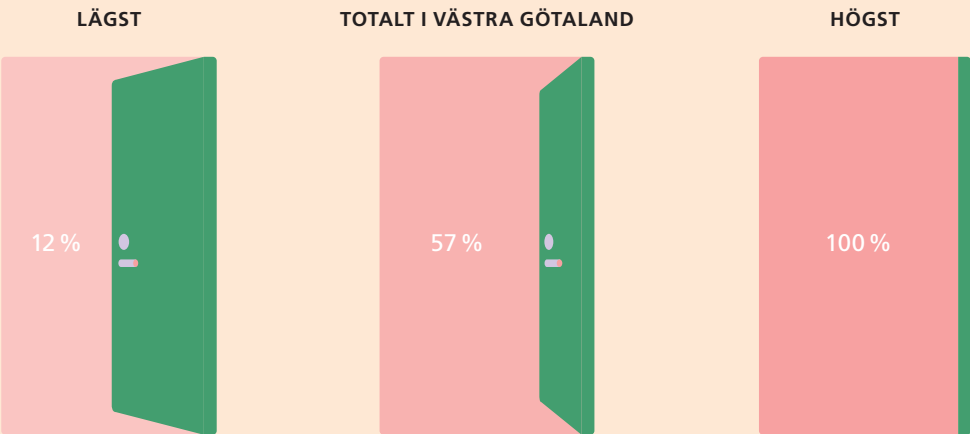

Hembesök

Andel barn födda 2019 som fått första hembesök inom två veckor efter familjen har kommit hem, per stadsdelsnämnd eller kommun.

Andel barn födda 2018 som fått hembesök vid 8 månaders ålder, per stadsdelsnämnd eller kommun.

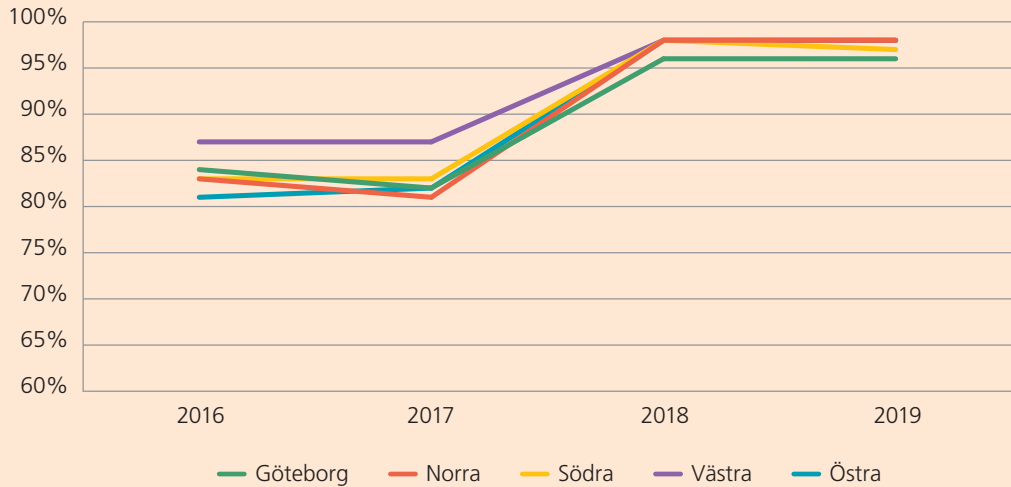
Screening för att upptäcka nedstämdhet och depression bland mammor som nyligen fött barn (EPDS)

Andel barn födda 2019 vars mammor fått EPDS-samtal, per stadsdelsnämnd eller kommun.

Språkundersökning

Andel genomförda språkscreeningar på BVC för barn vid 2½ års ålder, per hälso- och sjukvårdsnämndsområde i Västra Götaland.

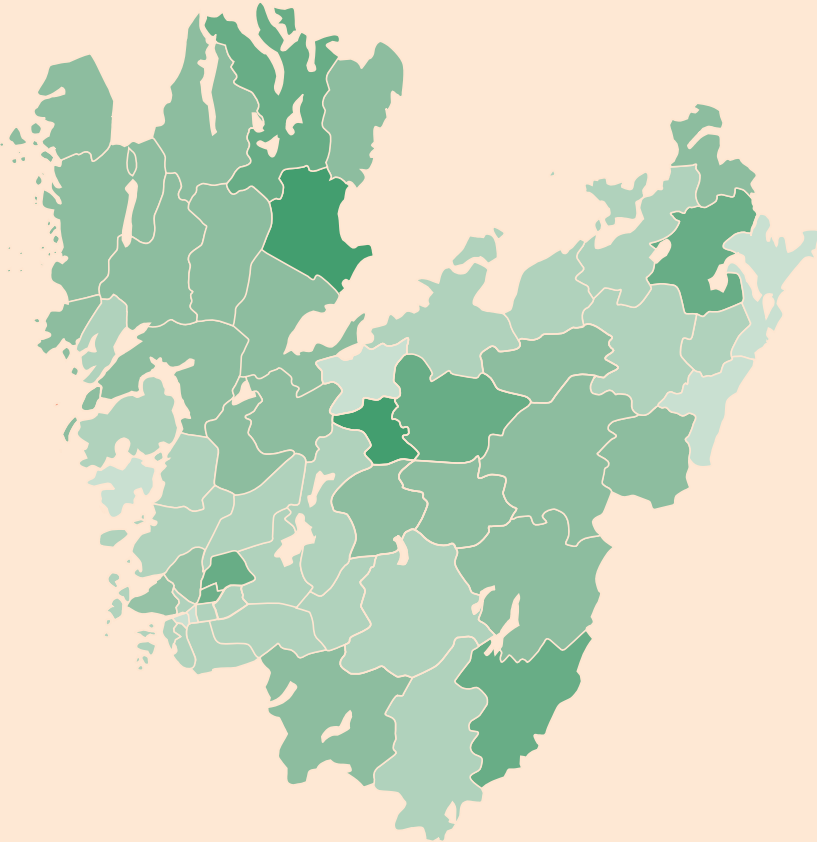
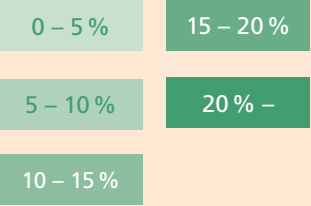

Rökning

Andel barn födda 2018 som vid fyra veckors ålder bor tillsammans med någon som röker, per stadsdelsnämnd eller kommun i Västra Götaland.

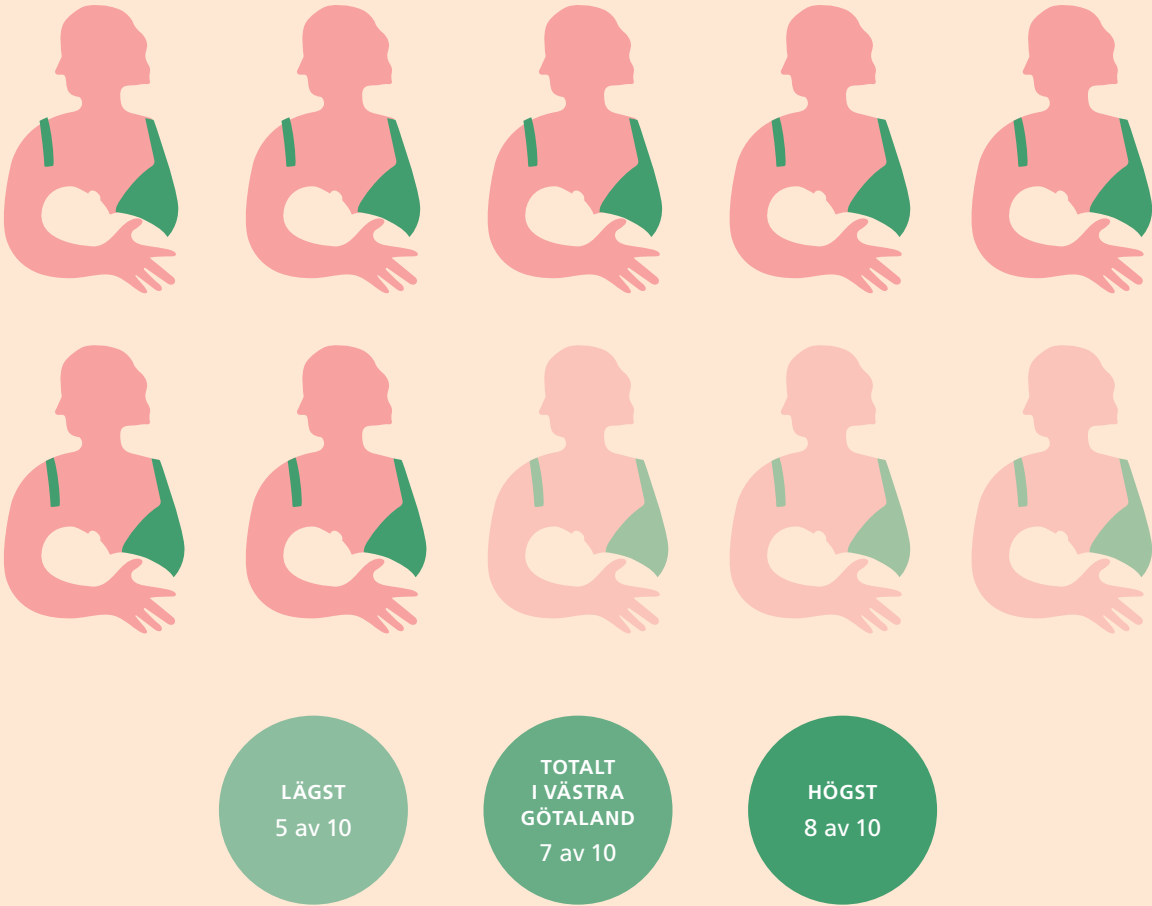

Andel barn födda 2018 som vid fyra veckors ålder bor tillsammans med någon som röker.

Amning

Andel barn födda 2018 som får bröstmjölk vid fyra månaders ålder, per stadsdelsnämnd eller kommun.

Övervikt

Andel barn födda 2015 med övervikt vid fyra års ålder, per stadsdelsnämnd eller kommun.

Tandhälsa

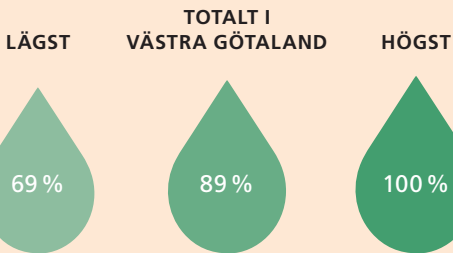
Andel sexåringar utan karies vid bedömning hos Folktandvården i Västra Götaland under 2019.

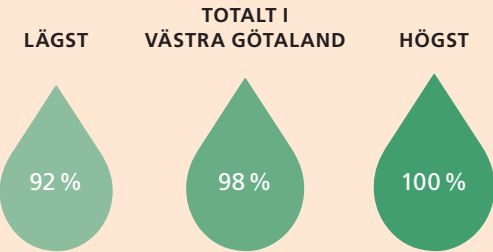
Vaccination

Andel barn som är vaccinerade, per stadsdelsnämnd eller kommun.

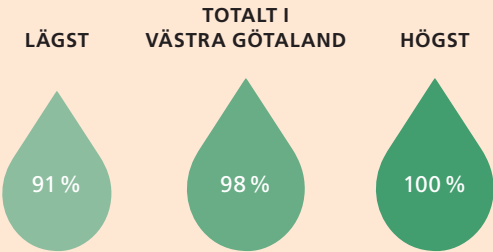
BARN FÖDDA 2019 Mot rotavirus

BARN FÖDDA 2017 Mot difteri, stelkramp, kikhosta, polio och Hib

BARN FÖDDA 2017 Mot mässling, påssjuka och röda hund

Ansvariga för rapporten

Ansvariga för rapporten är Central Barnhälsovård i Västra Götalandsregionen.

Kontakt: centrala-barnhalsovarden.pv@vgregion.se

Referenser

1. Bhalotra S, Karlsson, M och Nilsson T. (2017). Infant Health and Longevity: Evidence from A Historical Intervention in Sweden. Journal of European Economic Association, Vol 15(5): 1101-1157.
2. Karlsson, M och Nilsson, T. (2018). SNS Analys nr 49, Den allmänna och fria spädbarnsvårdens betydelse för hälsa, utbildning och inkomster.
3. <https://www.vgregion.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/folkhalsa/livsvillkor-levnadsvanor/levnadsvanor/>
4. Vägledning för barnhälsovården. Socialstyrelsen (2014).
5. Rikshandboken Barnhälsovård.
6. The Marmot Review. Fair Society, Healty Lives (2010).
7. Årsrapport 2018, Regional utvecklingsplan – Hälso- och sjukvård för barn och unga i Västra Götalandsregionen.
8. Forte-Forskning i korthet: Spädbarns utveckling och behov av en trygg bas. Anna Sarkadi, Gustaf Gredebäck, Pia Risholm Mothander.
9. Moore TG, Arefadib N, Deery A, Keyes M, West S (2017). The First Thousand Days: An Evidence Paper – Summary. Melbourne, VIC: Centre for Community Child Health, Murdoch Children’s Research Institute.
10. FN:s konvention om barnets rättigheter. Se artikel 5 och 6.
11. Sveriges Kommuner och regioner (2020). Ökad tillgänglighet i barnhälsovården. <https://skr.se/halsasjukvard/kunskapsstodvardoch-behandling/primarvardnaravard/overenskommelse-omengodochnaravard/>

